ARMAGHEDON ROMÂNESC ÎN VIZIUNEA LUI PETRU CIMPOEŞU
Romanian Armageddon in Petru Cimpoeşu's View

Aurora LASLO PAŞCAN, Assistant Professor Ph.D.,
University of Medicine and Pharmacy of Tîrgu Mureş

Petru Cimpoeşu is said to be a "gentle Caragiale". In "Christina the Domestic and the Soul Hunters" (2006), the writer creates a postmodern satire, more mild than acid, relying on liberating and therapeutic laughter, which does not mean that the subtextual message is not a serious one. The confrontation between good and evil is located on the island of Roland (ie Romania), in the course of recent Romanian history pages, a romantic, parodied, sensational and virtualized history, imbued with quality humor accents.

Keywords: postmodernism, virtual history, fantasy, playfulness.

Încă de la debut, Petru Cimpoeşu a atras atenţia criticilor, care l-au comparat cu unii prozatori postbelici importanţi, mai ales cu George Bălăiţă, chiar dacă primele sale volume nu au reuşit să-l impună în prima linie a prozei româneşti. Este vorba de volumele sale antedecembriste (*Amintiri din provincie* - 1983, *Firesc* - 1985), şi cele postdecembriste (*Erou fără voie* - 1994, *Un regat pentru o muscă* - 1995 şi chiar *Povestea Marelui Brigand* - 2000). Totuşi, potenţialul său extraordinar de romancier a fost imediat remarcat de unii critici. Valeriu Cristea observa, de exemplu, că „dintre tinerii prozatori, mai puţin cunoscutul şi mai puţin răsfăţatul Petru Cimpoeşu mi se pare unul dintre cei mai interesanţi, mai exact spus, dintre cei mai dotaţi pentru roman - capabil poate chiar, cândva, de marea performanţă."[1] La rândul său, Radu G. Ţeposu remarca, în 1993, în *Istoria tragică şi grotescă a întunecatului deceniu literar nouă***,** „stilul tăios, alert, economicos, precis totuşi datorită articulaţiilor ireproşabile ale naraţiunii"[2].

„Marea performanţă" despre care vorbea Valeriu Cristea nu s-a lăsat prea mult aşteptată. Cartea care l-a propulsat, în mod spectaculos, pe Cimpoeşu în prima linie a prozei româneşti postdecembriste a fost *Simion liftnicul. Roman cu îngeri şi moldoveni*, editat în 2001. Cu *Christina Domestica şi Vânătorii de suflete* (2006), prozatorul se plasează definitiv în compania celor mai „grele nume" din literatura română contemporană. În acest roman, Petru Cimpoeşu apelează la o serie de strategii şi tehnici narative postmoderniste, pe care le manipulează cu dezinvoltură, dar şi moderaţie. Apetitul pentru fabulos şi grotesc îl apropie de Rabelais şi Swift, în timp ce formula alegorică aminteşte de Cantemir. Onirismul, levitaţia, hipnoza şi alte practici oculte trimit la romanul sud-american, iar un exeget foarte meticulos ar putea adăuga multe alte influenţe, atât din literatura română, cât şi din cea universală. Tocmai această imposibilitate de a-l situa într-o descendenţă clară şi certitudinea că a asimilat şi mixat o multitudine de stiluri româneşti fac dovada originalităţii „mărcii" Petru Cimpoeşu. Romanul este un amestec de aventură poliţistă, senzaţional - consumistă de tip american, SF condimentat cu speculaţie filozofică, într-un stil plin de umor, ironie şi bonomie (stereo)tipic moldovenească. Dinamismul

[1] Valeriu Cristea, *Talentul romancierului*, în *România literară*, 14 nov. 1985.
[2] Radu G. Ţeposu, *Istoria tragică şi grotescă a întunecatului deceniu literar nouă,* Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, p. 207.

BDD-A23362 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)

şi cursivitatea textului întreţin pe tot parcursul plăcerea lecturii, precum şi echilibristica fină între parodie şi trama poliţistă, între istorii „romanţate" şi „goluri istorice" umplute cu fantezii, uneori vecine cu delirul psihotic.

Galeria personajelor şi a caracterelor este cu adevărat remarcabilă. De la bovarismul care degenerează în misticism al figurilor feminine, la idealismul obsesiv, paranoic al figurilor masculine, personajele parcurg o gamă bogată de „texturi" şi de „culori" contrastante şi captivante. Unele sunt „VIP"-uri, cum ar fi Ceauşescu, tovarăşa Elena, tovarăşul Maurer, Nixon, De Gaulle sau mai mărunţi, deputaţi sau aleşi locali. Mai modeste, dar pitoreşti sunt personajele cu nume derivate în stil american, „conspirativ", precum doamnele Adelyna, Viorykha, Mhadhalyna, Myoara, Myrella, Nikhulyna, Delya, Pulkherya, Lookretzya, membre ale Cercului Ascultătorilor Fideli şi ale Grupului de Canalizare prin Cristal. De fapt, ele, împreună cu fabuloasa Christina, realizează mai mult decât generalii, coloneii, soldaţii, extratereştrii şi agenţii secreţi la un loc: ele salvează insula Roland de coliziunea cu Polul Sud. Alte personaje cu funcţii importante au o consistenţă satirică evidentă: se numesc Pruritanal (un colonel suferind de hemoroizi), Jegg, Khapsek etc. Şi localităţile au nume româno-americane, mai mult decât familiare: Baakho (Bacău), Bohoosh (Buhuşi) sau Moyntown (Moineşti). Incluzând în roman o serie de teorii ştiinţifice, Petru Cimpoeşu evocă nume precum Pitagora, Descartes, Toma D' Aquino, Bertrand Russel, Göedel, Swedenborg, Max Plank, care sunt şi ei invitaţi la acest carnaval al personajelor şi personalităţilor de pe toate coordonatele geografice şi temporale.

Insula Roland, cu toate că ni se spune că se află în Pacificul de Sud, este un topos cu o semnificaţie transparentă. Ro-land, (adică pământul românilor), este un teritoriu ocupat de baze militare americane şi pierdut în 1989, odată cu revoluţia română. Insula e atât de misterioasă şi izolată încât „[...] nici Ion Iliescu, nici Emil Constantinescu şi nici cei şase prim-miniştri, care s-au perindat până la începutul anului 2001 la conducerea guvernului, n-au aflat că au pierdut insula Roland – din cauză că nu ştiuseră că o aveau"[3]. Parabola e mai mult decât clară şi sugerează o perspectivă sumbră asupra viitorului României, o ţară care trăieşte şi acum cu teama de (noii) securişti, agenţi secreţi, conspiraţii naţionale sau planetare. Paul Cernat observă că Cimpoeşu se complace în ipostaza de „narator paranoic, necreditabil", dar care se străduieşte să simuleze cu tot dinadinsul contrariul. „Ideea ar fi că, într-o lume a zvonurilor, a reprogramărilor virtuale, a diversiunilor tehnologice, a relativismului generalizat şi a haosului organizat, totul, până şi cele mai mari aberaţii (sau mai ales ele!), poate fi argumentat coerent şi aşa-zicând ştiinţific, găurile negre de informaţie ale istoriei fiind umplute cu scenarii mentale, care mai de care mai mirobolante. Căci, în definitiv (ne face cu ochiul auctorele), ceea ce contează nu este realitatea, ci reprezentările şi aşteptările noastre în legătură cu ea."[4]

Logica secretă a acestei naraţiuni burleşti, ce reinterpretează evenimente istorice într-un mod absurd, aiuritor, se află în legile hazardului ce guvernează un simplu joc de biliard. O bilă pusă în mişcare de un impuls respectă, desigur, legile mecanicii, iar traiectoria ei ar putea fi calculată cu destulă precizie, dacă nu ar interveni o marjă de neprevăzut, un „rest" imposibil de anticipat: „Restul acela - de fapt, cuvântul *destin* se referă chiar la el - poate schimba brusc configuraţia întregului câmp de semnificaţii, producând finalmente ceva foarte asemănător

[3] Petru Cimpoeşu, *Christina Domestica şi Vânătorii de suflete*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2006, p. 394.
[4] Paul Cernat, *România virtuală şi metaficţiunea paranoică*, în *22,* 17, nr. 872, 2006, Supl. Bucureştiul Cultural, 6, nr. 22, 2006, p. 3

BDD-A23362 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)

haosului. Câteodată e doar un fir de praf, neprevăzut de niciuna din ecuaţiile mişcării; alteori, o mică, insesizabilă ezitare a jucătorului, sau un capriciu de ultim moment, numit de obicei inspiraţie."[5] Maiorului Smith îi place să joace biliard în momentele de cumpănă, ceea ce îl ajută să-şi ordoneze gândurile, dar îl şi provoacă la interogaţii asupra „destinului" bilei, în final, a propriului destin, nehotărât asupra sursei sale divine ori demonice. Răspunsul la întrebarea supremă îi scapă mereu, indiferent cine câştigă partida de biliard, reală sau imaginară.

Dincolo de legile hazardului, nimic din ceea ce ţine de voinţa unui romancier experimentat şi stăpân pe mijloacele sale nu este lăsat la voia întâmplării. Amestecul de registre: publicistic, memorialistic, epic, uneori liric, nu rezultă în prolixitate, ci în dinamism şi efecte de seducţie narativă. Trama politică şi conspiraţională de nivel planetar este fundalul pe care se desfăşoară un adevărat bâlci al deşertăciunilor, populat de „rolanzi", oameni simpli, dar şi preşedinţi, agenţi secreţi MSAMDR, securişti, agenţi C.I.A, F.B.I, spioni ruşi, americani, bolnavi psihici şi extratereştri. Toţi sunt, într-un fel sau altul „vânători de suflete": agenţii secreţi, manevraţi de diverse interese politice, „extratereştrii" cu feţe verzi, cinica Joanna-Jeni, impostoarea care adună o mulţime de oameni: femei, copii, chiar şi bolnavi de la psihiatrie, pentru a constitui „Marea Spirală" bioenergetică ce va muta Polul Sud şi, în final, „vânători de suflete" pot fi chiar scriitorii. Petru Cimpoeşu se autodefineşte ca narator, în capitolul final menit să lumineze câteva din misterele acestui roman plurivalent şi multistratificat: „Desigur... într-un anumit sens, orice scriitor e un vânător de suflete, în sensul că sufletul personajelor sale e luat, împrumutat de la anumite persoane reale..."[6]

În centrul „spiralei" romanului se află Christina. Mircea A. Diaconu crede că numele Christinei nu a fost ales la întâmplare: „Să fie Christina, cea care, într-o spirală umană născută din impostură, trăieşte fără voie experienţa levitaţiei, ipostaza feminină a unui Christ care supravieţuieşte oricărei căderi? Oricâte explicaţii s-ar găsi levitaţiei Christinei (de la vertijurile datorate propriului ciclu până la efectele halucinogene provocate de extratereştri), fenomenul e invocat în final şi legitimat de oameni serioşi, precum filozoful L."[7] Satira lui Cimpoeşu pare să ascundă în subtext soluţia salvării prin revelaţie. Christina parcurge întreg traseul romanului nepervertită de impostura celorlalţi şi se implică în cele mai stranii şi mai incredibile acţiuni, mereu mânată de bune sentimente. Naivitatea ei este, de fapt, dovada purităţii sufleteşti. Nu întâmplător, ea este aleasă de Joanna-Jeni pentru a sta în centrul Spiralei, după ce coordonatoarea, fostă membră Misa, descoperă că în capul Christinei sunt multe... „beculeţe". Christina e un personaj memorabil, fermecător, o familistă şi o profesionistă devotată, dar şi un spirit neliniştit, bântuit de interogaţii existenţiale.

Atitudinea ironică şi uşor superioară a autorului este vizibilă încă din titlu. Ce pot avea în comun „Christina domestica" şi „Vânătorii de suflete"? Cum poate un om simplu să se opună tendinţelor expansioniste şi realităţilor globalizante care ameninţă sufletele de pe aşa-zisa insulă Roland, adică România? Răspunsul nu poate fi decât unul ironic. Se poate observa din modul cum persiflează, în doar câteva replici, feminismul, politicianismul, filozofia, în general, şi chiar postmodernismul: "- Să ne imaginăm pentru o clipă ca lumea ar fi guvernată de femei, propuse Christina. - Ei, ce bine ar fi! acceptă Marychka suspinând. - În acest caz. n-ar mai exista

[5] Petru Cimpoeşu, *op. cit.*, p. 314.
[6] *Ibidem*, p. 412.
[7] Mircea A. Diaconu, *Petru Cimpoeşu sau lumea ca spectacol*, în *Convorbiri literare*, 140, nr. 10, 2006, p. 39.

BDD-A23362 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)

războaie, deoarece firea femeii e blândă, ele au oroare de violenţă, în general, de schimbare, sunt conservatoare, apără tradiţia şi ierarhia. Ce-i drept, stau mai prost cu logica, dar ca putere spirituală sunt superioare bărbaţilor, iar viaţa lor tinde spre un centru organic, nu spre dezvoltarea liniară şi aventuristă. [...] - Ba nu, eu am o gândire abstractă foarte dezvoltată, contrazise Marychka. – Bine, mai sunt şi excepţii, dar am vrut să spun că avem oroare de ideologiile care stau la originea războaielor şi revoluţiilor, sisteme filosofice sau, cum se spune acum, de «metanaraţiuni». Nimeni nu mai crede azi în sistemul lui Hegel, de exemplu, nici măcar bărbaţii. – Hegel a fost un mare filosof, decretă Marychka. Şi Kant, de asemenea. Mi-a spus cineva."[8] Şi dacă am putea bănui că Marychka a discutat cu vreun mare filozof, suntem lămuriţi imediat: „Se referea probabil la poliţistul care o părăsise."[9] Din acelaşi motiv, pentru Marychka, feminismul se reduce la patru cuvinte: „bărbaţii sunt nişte porci".

Versiunea lui Cimpoeşu despre „adevărul revoluţiei", o mare obsesie a societăţii româneşti, este şi ea de un haz nebun. Totul porneşte de la ICECHIM Bucureşti, unde Elena Ceauşescu era director. Michael, specialistul în psihologie aplicată, pregătit în SUA, (şi spion sub acoperire) creează un dispozitiv cu ajutorul căruia se pot controla stările emoţionale şi cognitive, dispozitiv pe care îl numeşte *icechim.* Iniţial, tovarăşa Elena, cea care tocmai obţinuse „polimeri macromoleculari comestibili", dorea să utilizeze dispozitivul pentru a convinge oamenii să-i mănânce, crezând că mănâncă „[...] salam de Sibiu sau caşcaval, în funcţie de frecvenţa radiaţiei electromagnetice. În cursul unuia din primele experimente, subiecţilor aflaţi sub influenţa dispozitivului li s-au atârnat ciorapii nespălaţi pe o sfoară şi au fost puşi să-i miroasă: cu o singură excepţie, toţi au mărturisit că miroseau a cârnaţi!"[10] Apoi Michael dezvoltă o întreagă reţea de *icechimuri,* amplasate în locuri strategice, amplificate de arcul Carpaţilor, iar punctul maximei concentraţii electromagnetice s-a întâmplat să fie în vestul ţării, mai precis, la Timişoara. Multor oameni li s-a indus astfel impulsul de a-l ucide pe dictator, iar altora li s-a indus dorinţa de a purta pulovere, devenind astfel lideri ai revoluţiei. Tot *icechimurile* ar fi responsabile de sindromul Timişoara, de halucinaţiile cu terorişti, de oamenii împuşcându-se unii pe alţii şi tot ce a mai urmat. Concluzia uluitoare a „specialistului" Michael este că revoluţia a fost un „experiment" care putea uşor să scape de sub control, totuşi, a reuşit cam în proporţie de „nouăzeci la sută". Totul e o problemă de percepţie a realităţii, aplicabilă şi în prezent, sugerează Cimpoeşu în dialogul dintre Pablo şi Michael şi mai adaugă o observaţie extrem de interesantă, prin vocea personajului „specialist în psihologie": „Orice poveste e adevărată, dar asta nu înseamnă că spune adevărul, ci doar arată calea spre el."[11]

Bazil, cel care se documentează primul în legătură cu cercetările ultrasecrete de pe insula Roland şi care începe să scrie o carte despre misterioasele întâmplări care pun în pericol viitorul planetei, se consideră un posibil salvator al omenirii, de fapt, al României, într-o primă instanţă. El află că foştii securişti au pus la cale dispariţia României de pe hartă, printr-o metodă cel puţin originală: prin... implozie:: „Mai întîi, vidul interior! Apoi fisurile! În final, dezordinea, confuzia generală şi prăbuşirea! La fel cum s-a întîmplat şi cu aşa-zisa revoluţie din 1989. Numai fraierii au crezut că s-a întîmplat ceva. În realitate, nu a fost decât o halucinaţie colectivă, controlată de securişti de la un capăt la altul, ca să ajungă la putere cei

[8] Petru Cimpoeşu, *op. cit.,* p. 169.
[9] *Ibidem,* p. 170.
[10] Petru Cimpoeşu, *op. cit.,* p. 330.
[11] *Ibidem,* p. 332.

BDD-A23362 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)

care erau deja la putere. De data asta, nu va mai fi nevoie să fie uciși oameni, e de-ajuns dacă se iau deciziile cele mai proaste. De exemplu, vor fi determinați să-i aleagă pe cei mai tâmpiți dintre ei să-i conducă. Copiii vor fi învățați de mici să mintă, să fure și să facă rău. Justiția îi va condamna pe nevinovați și-i va achita pe criminali. Cei capabili vor fi ținuți deoparte, trimiși la munci umile sau lăsați să crape de foame. Iar oamenii cinstiți, dacă vor mai fi, vor înnebuni de bunăvoie. Astfel încât, în cele din urmă, România va deveni invizibilă și va dispărea de pe hartă, ca insula Roland"[12]. Un tablou sumbru al societății contemporane românești și al dezastrului politic ce nu o îndreaptă spre nimic bun. Întreg romanul este o radiografie a mentalităților, comportamentelor, iluziilor și frustrărilor de pe teritoriul ro-lanzilor, adică al românilor. Cimpoeșu aruncă toate măștile și, „în drum spre happy-end", adică înainte de final, ne explică viziunea sa: Armaghedonul românesc va începe când „toți vor minți și nimeni nu va mai crede nimic."[13] Parodia și deriziunea au luat sfârșit. Boala cea mai gravă a „insulei Roland", o utopie cu sensul inversat, e minciuna.

Spre deosebire de criticii care fac mereu asocieri și comparații între stilurile narative ale scriitorilor, Dan Perșa afirmă că, atunci când un scriitor seamănă cu altul, se descalifică: „O lectură din Petru Cimpoeșu e, în acest caz, binefăcătoare. Prozatorul băcăuan nu seamănă nici cu Joyce, nici cu Proust, nici cu Marquez. Petru Cimpoeșu e Petru Cimpoeșu, nimic mai mult, dar nici mai puțin, pentru că avem de a face cu un prozator de mare vigoare. Ultimul său roman, alcătuit din două cărți, *Cristina domestica* și *Vânătorii de suflete* dă măsura, încă o dată, a unui talent de excepție."[14] Romanul se citește atât de ușor, încât și conceperea lui pare să fi avut resorturi generatoare ludice. Cu condiția ca scriitorul să poată coordona acest angrenaj complicat de întâmplări posibile, probabile și fanteziste, de registre și planuri narative mereu în schimbare, de personaje cu contururi flexibile, așa cum reușește Petru Cimpoeșu. De aceea este dificil pentru un critic, spune Dan Perșa, să găsească centrul de greutate al ideii literare, să afle obsesia artistică a autorului. Prima ipoteză a criticului este aceea că romanul *Cristina Domestica* e o satiră socio - politică. Încă de la debutul lecturii e evident că sunt satirizate „mentalități, oameni, topos-uri geografice, fantasmagoriile românilor, alianțele politice și militare, «cultura» de gang, serviciile secrete, credințele, abulia umană, sărăcia spirituală și încă multe altele, încât aproape nimic din contemporaneitate nu rămâne neatins. Dar, mai mult decât satira, deci sorginte a ei, pare să fie inepuizabila dispoziție ludică și șugubeață a autorului."[15]

Comparația cu proza lui Swift pare însă inevitabilă, cel puțin dintr-un punct de vedere. Swift a consacrat forma clasică de satiră, ce presupune un spațiu izolat care să reproducă, la scară mică, societatea omenească. La Cimpoeșu, „insula" se numește Roland, și se află în Pacific, deși este evident o replică a societății românești contemporane, dar și din vremea lui Ceaușescu, cel care vroia să creeze, chiar acolo, „meta-omul." Satira ar fi deci o încadrare potrivită pentru acest roman, dar și contraargumentele sunt puternice. Satiricii sunt moralișți, înclinați spre o ironizare blândă a moravurilor și caracterelor, alegând finaluri care duc la îndreptarea lor și reconcilierea opozițiilor. Dan Perșa argumentează că la Cimpoeșu nu găsim convergență spre un punct central, moralizator, și că așa-zisa morală este „ [...]dezintegrată în

[12] *Ibidem,* p. 78.
[13] Petru Cimpoeșu, *op. cit.,* p.393.
[14] Dan Perșa, *De la geneză la clonare*, în *Ateneu*, 43, nr. 8, 2006, p. 4.
[15] *Ibidem.*

BDD-A23362 © 2013 Editura Universității „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)

situaţii imorale sau chiar amorale, puse întotdeauna sub semnul veseliei”.[16] Totul converge spre derizoriu: privatizarea Oceanului Pacific de către guvernul *rolandez,* salvarea insulei prin exercitarea forţelor bioenergetice asupra Polului Sud prin Marea Spirală, care e o mostră de impostură incredibilă şi naivitate ridicolă, chiar revoluţia este o imensă farsă regizată şi controlată prin fabuloasele *icechimuri,* spionii americani lucrează pentru a face din România al 51-lea stat american ş. a. m. d. Ca şi cum Cimpoeşu ar încerca să ne comunice că nu se mai poate scrie satiră astăzi, deoarece însăşi realitatea a căzut în derizoriu, deci un mesaj moralizator ar rămâne fără adresant. Dan Perşa numeşte romanul „o satiră postmodernistă”, adică o satiră ce se subminează pe ea însăşi, se autoparodiază împreună cu toată omenirea şi toate valorile ei.

Un element de maxim interes narativ în *Christina Domestica...* este combinaţia de istorie cu ficţiune fantasy, rezultând de aici un fel de istorie virtuală sau alternativă. Romanul se axează, iniţial, pe fapte şi întâmplări ce aparţin istoriei şi realităţii incontestabile. Dar, pe această fundaţie realistă, autorul construieşte un edificiu ficţional, după o logică prestabilită şi bine definită în mintea autorului. Faptele concrete sunt uneori completate cu o mare doză de imaginaţie, alteori doar derivate în sensul dorit de scriitor. Aşa se întâmplă şi cu „omul nou”, un concept binecunoscut de cei care au trăit în comunism. Petru Cimpoeşu transformă acest concept, conturând ideea de „meta-om”, adică de om creat în laborator, capabil să se alimenteze doar cu deşeuri, extrem de elevat spiritual, dar fără instinct sexual şi înmulţindu-se prin clonare, dornic de a munci douăsprezece ore pe zi fără salariu. Aceşti meta-oameni ar urma să înlocuiască treptat oamenii reali. Comunismul şi acest concept de „om nou” au avut, până la urmă, soarta supra-omului creat de Nietzsche, o utopie destructivă. Iar procesul demolator continuă şi în zilele noastre. Tot ce mai stătea în picioare este demolat, spart în fragmente lipsite de sens. Toate firele poveştii converg spre acest mesaj grav, în ciuda aparenţei ludice, fabulatorii şi inconsistente a naraţiunii.

Cum se poate stopa această apocalipsă a valorilor umanităţii, se întreabă prozatorul, şi ne oferă un răspuns tulburător: „Dumnezeu îl crease pe om anume pentru ca omul să-l re-creeze, la rândul său, pe Dumnezeu. Primul exemplu în acest sens îl dăduse chiar Iisus. Dacă toţi oamenii s-ar naşte, ar trăi şi ar gândi asemenea Lui, atunci ar deveni posibilă instituirea Împărăţiei aici, pe pământ”.[17] În continuare însă, doctorul Thomas expune o idee halucinantă, care ar duce la atingerea acestui ideal: „Iar clonarea constituia primul pas în sensul acestei evoluţii. Ea oferea posibilitatea unui număr incalculabil de fecioare să zămislească, fără sămânţă bărbătească, un număr incalculabil de cristoşi, abolind astfel blestemul păcatului originar; învierea prin clonare dădea viaţă veşnică în trup, era poate chiar Pomul vieţii, din care Adam nu apucase să guste în grădina Edenului. Căci perfecţionarea procedeelor făcea posibilă nu doar crearea în laborator a vieţii, ci, prin intermediul telepatiei totale, copierea şi transmiterea către noua clonă a memoriei şi personalităţii – iar în final, făurirea Meta-omului”.[18] O viziune terifiantă şi nu atât de fantezistă, de când clonarea a devenit realitate.

Mircea A. Diaconu consideră că miza cărţii lui Cimpoeşu „priveşte felul în care Diavolul – sau, mai degrabă, Dumnezeu (şi se va vedea de ce o astfel de substituire e posibilă) – este înscris în istoria imediată.”[19] Teoria sa critică se bazează pe un citat din Toma

[16] *Ibidem.*
[17] Petru Cimpoeşu, *op. cit.*, p. 178.
[18] *Ibidem.*
[19] Mircea A. Diaconu, *Petru Cimpoeşu sau lumea ca spectacol*, în *Convorbiri literare*, 140, nr. 10, 2006, p. 38.

BDD-A23362 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)

d'Aquino, care vorbeşte despre forma care poate să fiinţeze şi fără materie. Forma poate fi mecanismul care stă la baza aglomerării halucinante de întâmplări sau „expresia paradoxală a unui spirit ordonator", prin urmare, Diavolul sau Dumnezeu. Criticul crede că este cea mai bună definiţie care i se poate aplica romanului lui Cimpoeşu, ce astfel reprezintă o oglindă fidelă a societăţii contemporane, cutremurată de crize. Deşi romanul rămâne până la capăt, „un roman burlesc, care nu ridică explicit cortina hohotului de râs şi nici pe aceea a interpretării alegorice pentru a arăta povestea ascunsă în spatele detaliilor, ori pentru a lăsa, la vedere, o interogaţie metafizică pe care o consider întemeietoare."[20] În opinia lui Mircea A. Diaconu, în lumea labirintică şi carnavalescă a lui Cimpoeşu, orice interogaţie metafizică nu depăşeşte nivelul întâmplării derizorii, superficiale, mediatizate în exces. Miezul şi suprafaţa romanului se confundă.

Teoriile ştiinţifice pe care Cimpoeşu le invocă, nu sunt, cu siguranţă, gratuite sau neavenite, şi oferă chei de interpretare ale propriului text. O teoremă pe care maiorul Smith o foloseşte pentru că dă „o impresie de rigoare" şi stabileşte, de la început „un nivel ridicat analizei pe care urma s-o întreprindă"[21] e edificatoare pentru întreaga poveste a romanului: „Potrivit teoremei lui Göedel un sistem de axiome suficient de bogat conduce inevitabil la rezultate fie indecise, fie contradictorii."[22] Tot în acest registru al incertitudinii ne plasează şi invocatul experiment al lui Schrödinger, cu pisica închisă într-o incintă împreună cu un atom radioactiv care se poate sau nu dezintegra. De funcţia de undă a dezintegrării depinde viaţa pisicii, care e la fel de probabilă ca şi moartea pisicii, dar nu se poate afla cu precizie care a fost soarta bietului animal decât deschizând uşa incintei.[23] Într-un mod similar, naraţiunea lui Cimpoeşu ne oferă două variante opuse de interpretare, două posibilităţi care ar deveni o singură certitudine doar dacă am deschide uşa... potrivită. Dar, ca şi în realitatea contemporană, certitudinile sunt greu de găsit. Iar autorul lasă „pisica" închisă până la sfârşit, nu vrea nici măcar să ne lămurească cine sunt, până la urmă, „vânătorii de suflete". Ne îndreaptă doar spre „happy-end", dar nu ne duce chiar până acolo, preferând un final deschis, tipic postmodern.

Criticul Paul Cernat constată că ceilalţi confraţi ai săi au fost destul de reţinuţi în aprecieri faţă de *Christina Domestica,* în comparaţie cu *Simion Liftnicul* şi găseşte explicaţia în faptul că „fabulaţia dezlănţuită, trans-realistă" nu este văzută cu ochi buni în literatura română contemporană. „Dar, în definitiv, la fel ca în *Simion Liftnicul*, şi în *Christina Domestica* este vorba tot despre România: e drept, o Românie virtuală, reflectată anamorfotic într-o ficţiune paranoică, abracadabrantă, bref: neverosimilă şi deci destabilizantă prin gratuitatea ei comică pentru cititorul cu picioarele pe pământ... Să fie, atunci, de «vină» deriziunea ambiguă, şarja comediografico-satirică şi umorul pince sans rire cu care sunt tratate, deopotrivă, fantasmele cibernetice, tehnologico-distopice, post-umane etc. ale prozei de tip Thomas Pynchon, William Gibson sau Michel Houellebecq (din Particulele elementare)

[20] Mircea A. Diaconu, *Petru Cimpoeşu sau lumea ca spectacol*, în *Convorbiri literare*, 140, nr. 10, 2006, p. 38.
[21] Petru Cimpoeşu, *op. cit.* , p. 243.
[22] *Ibidem*.
[23] *Ibidem*, p. 356.

BDD-A23362 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)

şi imaginarul conspiraţionist din fanteziile best seller-urilor securistice ale unui Pavel Coruţ (două tipuri de paranoia, globală şi locală, în fond...)?"[24]

Dacă postmodernismul românesc are un descendent al lui Caragiale cu acte în regulă, acesta nu poate fi altul decât Petru Cimpoeşu. De fapt, Monica Lovinescu a lansat formula care i se potriveşte scriitorului ca o mănuşă: l-a numit pe Cimpoeşu un „Caragiale blând"[25]. Caragiale, clasicul, este neiertător cu prostia şi incultura. Petru Cimpoeşu are mult mai multă înţelegere pentru personajele sale, ţinând cont că astăzi, incultura e atât de răspândită şi de tolerată, dacă nu chiar apreciată, încât poate fi iertată mai uşor. Ironia scriitorului este mereu însoţită de bonomia şi candoarea unui suflet de copil. Poate cea mai evidentă trăsătură a prozei lui Petru Cimpoeşu este dispoziţia ludică, ce se transmite şi cititorului. Miza cea mai serioasă a cărţii este... râsul. Râsul în hohote, râsul eliberator, terapeutic, sau uneori râsul reţinut, nervos. Cimpoeşu ne demonstrează încă o dată că se poate râde de orice, chiar şi de deşertăciunea lumii în care trăim. „Lumea e o tragedie când e privită în plan apropiat, dar o comedie când e privită în plan general. Ca să râzi cu adevărat, trebuie să fii capabil să-ţi iei durerea şi să te joci cu ea!" (t.n.)[26] spunea cel mai mare comediant al tuturor timpurilor, Charlie Chaplin. Este exact ceea ce reuşeşte Petru Cimpoeşu în *Christina Domestica şi Vânătorii de suflete,* adunând frământările şi durerile unei întregi epoci într-o carte născută din talentul şi experienţa unui mare prozator, care ne cheamă la eliberarea prin solidaritate, joc şi râs.

Bibliografie

Cernat, Paul, *România virtuală şi metaficţiunea paranoică*, în *22*, 17, nr. 872, 2006, Supl. Bucureştiul Cultural, 6, nr. 22, 2006

Cimpoeşu, Petru, *Christina Domestica şi Vânătorii de suflete*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2006

Cristea, Valeriu, *Talentul romancierului*, în *România literară*, 14 nov. 1985

Diaconu, Mircea A., *Petru Cimpoeşu sau lumea ca spectacol*, în *Convorbiri literare*, 140, nr. 10, 2006

Lovinescu, Monica în dialog cu Gabriela Adameşteanu, *Admiraţia - un dar rarisim în literatura română*, în *22,* anul XIII (632), nr. 16, 16 aprilie - 22 aprilie 2002

Perşa, Dan, *De la geneză la clonare*, în *Ateneu*, 43, nr. 8, 2006

Ţeposu, Radu G., *Istoria tragică şi grotescă a întunecatului deceniu literar nouă,* Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002

Chaplin, Charlie, http://www.goodreads.com/quotes/328521-life-is-a-tragedy-when-seen-in-close-up-but-a

[24] Paul Cernat, *România virtuală şi metaficţiunea paranoică*, în *22,* 17, nr. 872, 2006, Supl. Bucureştiul Cultural, 6, nr. 22, 2006, p. 3.

[25] Monica Lovinescu în dialog cu Gabriela Adameşteanu, *Admiraţia - un dar rarisim în literatura română*, în *22*, anul XIII (632), nr. 16, 16 aprilie - 22 aprilie 2002.

[26] "Life is a tragedy when seen in close-up, but a comedy in long-shot. To truly laugh, you must be able to take your pain, and play with it!", Charlie Chaplin, http://www.goodreads.com/quotes/328521-life-is-a-tragedy-when-seen-in-close-up-but-a

BDD-A23362 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 06:18:24 UTC)